

ה"ת 2539/03/22 - משטרת ישראל/ שלוחת הונאה חיפה נגד נתנאל חיאק

בית משפט השלום בעכו

ה"ת 2539-03-22 משטרת ישראל/ שלוחת הונאה חיפה נ' חיאק

בפני המבקשת נגד המשיב
כבוד השופטת דנה עופר
משטרת ישראל/ שלוחת הונאה חיפה
נתנאל חיאק
החלטה

1. לפני בקשה להארכת תוקף החזקתם של תפוסים, שמוחזקים בידי המבקשת מאז 27.2.19, ומאז ניתנו מפעם לפעם החלטות המאריכות את תוקף החזקת התפוסים.

המבקשת עותרת להארכת תוקף החזקת התפוסים למשך שישה חודשים נוספים (מיום הגשת הבקשה, 1.3.22), ולתקופה כוללת של שלוש שנים וחצי.

2. כנגד בני משפחת הרינג (רן ואילנה ההורים, גיא, יניב ומאיה - ילדיהם) וחשודים נוספים מתנהלת חקירה מורכבת, בעניין חשד לעבירות של קבלת דבר במרמה ועבירות על חוק איסור הלבנת הון.

המשיב בתיק זה חשוד כי שימש "איש קש" עבור החשוד העיקרי בפרשה.

במסגרת החקירה נתפס בידי המבקשת רכוש רב של החשודים, רובו מוחזק מתוך מטרה שיחולט בעתיד, לאחר הגשת כתבי אישום וככל שיורשעו החשודים, וחלקו מוחזק לצורך ראייתי במסגרת כתב האישום שיוגש.

לטענת המבקשת, כנגד החשודים ישנן ראיות לכאוריות לעבירות שהיקפן הכספי נאמד בעשרות מיליוני שקלים. לטענתה, החקירה מתנהלת באופן רציף ומתארכת בשל מורכבותה וריבוי המעורבים (מדובר במאות נחקרים, עשרות חשודים, ומאות אלפי מסמכים רלבנטיים לחקירה, כמו גם תוצרי פריקות מחשבים). כן טוענת המבקשת, כי האינטרס הציבורי מחייב המשך החזקת התפוסים לצרכי חילוט, ואינטרס זה גובר על זכות הקניין של החשודים.

עוד טוענת המבקשת, כי פעלה באופן מידתי, והותירה בידיה תפוסים ברישום בלבד, באופן שאינו מונע מהחשוד שימוש באותם תפוסים. נכסי מקרקעין תפוסים ברישום בלבד. רכבים תפוסים אף הם ברישום וניתן לעשות בהם שימוש. לא נתפסו חשבונות בנק או כספים של החשוד דנן.

עמוד 1

המבקשת מודעת לכך כי החריגה מתמשכת זמן רב, אלא שלטענתה לא ישבה בחיבוק ידיים ופעלה ללא לאות לקידום החקירה. לטענתה, תקופת הקורונה שחלה במהלך תקופת החקירה האטה את קצב התקדמותה בשל האילוצים השונים שנבעו מהגבלות הקורונה. אירועים ביטחוניים שחלו במהלך התקופה השפיעו אף הם על היכולת לקדם את החקירה ולסיימה.

המבקשת הניחה בפניי דו"חות סודיים המפרטים את החשדות והיקפם, השלמות החקירה שהתבצעו על פי הוראות הפרקליטות, ופעולות החקירה שנותרו לביצוע.

4. על פי המפורט בבקשה, בידי המבקשת תפוסים של המשיב מסוגים שונים:

שלושה נכסי מקרקעין (גוש 11144, חלקה 468, תת חלקה 1; גוש 11145, חלקה 184, תת חלקה 12; גוש 11144, חלקה 286, תת חלקה 2); רכב מ.ר. 9459934; חשבון בנק של עמותת "מאור ישראל".

המשיב אינו מתנגד להארכת תוקף החזקתם של הרכב ושל חשבון העמותה, אך הוא מתנגד להארכת תוקף ביחס לנכסי המקרקעין. לטענתו, אחת הדירות היא הדירה שבה הוא מתגורר, השנייה היא דירה להשקעה, והשלישית היא דירה שהוא התכוון לרכוש, אך העסקה בוטלה (לזכותו הערת אזהרה בלבד).

המשיב הוסיף וטען, כי הוא ביקש לקחת משכנתא על סמך שעבוד של שתי הדירות שבבעלותו, לצורך רכישת דירות לילדיו שגדלו. ההלוואה אושרה תחילה אך לבסוף לא ניתנה לו בגלל העיקול הרשום על הזכויות לטובת המבקשת. המבקשת הסכימה לבטל את העיקול למשך ארבעה חודשים, אך זה לא הועיל. לטענתו, התנהלות המבקשת והתמשכות העניין מסבה לו נזק רב. ב"כ המשיב הדגיש בטיעונו, כי המשיב עצמו לא קיבל כספים לידי, וחלקו בפרשה הוא משני.

5. המשיב מדגיש בטיעונו את משך הזמן הארוך שבו מוחזק רכושו בידי המבקשת, ואילו החקירה טרם הסתיימה. לטענתו, אין תקדים להחזקת תפוסים במסגרת חקירה למשך זמן כל כך ארוך, עוד בטרם הגשת כתב אישום, ללא מועד צפוי לסיום החקירה, מה גם שלאחר שיוגש כתב אישום, אם יוגש, יארך ההליך המשפטי עוד זמן רב.

מעבר לכך, המשיב הפנה להליכים קודמים שהתנהלו, בין בעניינו ובין בעניינם של חשודים אחרים, ובמסגרתם הצהירה המבקשת כי החקירה תסתיים בספטמבר 2021. כן מפנה המשיב להחלטות של מותבים קודמים, אשר הורו למבקשת לסיים את החקירה, ולהחלטה שניתנה בעניינה של חשודה אחרת, אשר ביהמ"ש הורה, למעשה, לשחרר לידיה תפוסים, לאור הזמן שחלף.

6. המבקשת לא התנגדה לשחרור הדירות של המשיב דנן, כפוף להפקדת סכום של 100,000 ₪. הסכם

בעניין זה לא יצא אל הפועל, משום שלטענת המשיב אין לו אפשרות להעמיד פיקדון כזה.

7. כאן המקום לציין, כי עניין נכסי מקרקעין שונים שנתפסו ברישום במסגרת פרשייה זו נדון בביהמ"ש המחוזי בחיפה במסגרת ערר ע"ח 61825-07-21. לאחרונה (14.6.22) ניתנה החלטת כב' השופט מנדלבוים בתיק הנ"ל, ועיקרה קביעת גובה הערובות הנדרשות מהמשיב שם (יניב הרינג) לשם שחרור התפוסים, בשים לב למשך החזקתם, מצד אחד, ולאינטרס הציבורי שבהותרת התפוסים בידי המבקשת לצורכי חילוט עתידי, נוכח היקף העבירות הנטען ועוצמת החשדות.

דין והכרעה -

8. מטרת המבקשת בהחזקת מרבית התפוסים היא חילוטם העתידי, בהתאם למסלול הקבוע בסעיף 21 לחוק איסור הלבנת הון, אם כחילוט של תפוסים אשר הושגו באמצעות ביצוע עבירות, ואם כחילוט מתוך רכושו של המשיב בשווי הרכוש שבו נעברה העבירה.

לעניין סמכות המבקשת לתפוס רכוש בשווי הרכוש שלגביו קיימים חשדות לביצוע עבירות על פי חוק איסור הלבנת הון, בנוסף לעילות התפיסה על פי פקודת סדר הדין הפלילי (מעצר וחיפוש), אפנה להחלטה שניתנה בקשר לפרשה הנדונה בע"ח 61825-07-21.

אף אין צורך להידרש במסגרת זו לשאלת הראיות ועוצמתן, לאחר שכמה וכמה מותבים כבר קבעו כי קיימת תשתית ראייתית מספקת שהצדיקה הארכת תוקף החזקת התפוסים מפעם לפעם.

השאלה העיקרית המונחת לפתחי כעת היא שאלת מידתיות התפיסה, בשים לב למשך הזמן החרוג של החקירה, כשנכסיו של המשיב תפוסים.

9. אין ספק, כי משך הזמן שבמהלכו מוחזקים התפוסים בזיקה לחקירה הנדונה הוא ארוך במיוחד, שכן הרכוש תפוס יותר משלוש שנים.

לא זו בלבד, אלא שעד היום לא הסתיימה החקירה, ובניגוד להצהרות המבקשת שניתנו בעבר - כאשר הודיעה כי היא צופה שהחקירה תסתיים עד ספטמבר 2021, כעת אין המבקשת מציגה צפי לסיום החקירה.

בהתאם לפסיקה - "**בהינתן זכות הקניין של הנאשם ברכושו, נדרש לערוך איזון ראוי בינה לבין האינטרס הציבורי שבהבטחת החילוט בסופו של ההליך הפלילי, ובשלב הסעד הזמני יש לנקוט זהירות ומידתיות**

בקביעת היקף החילוט... צמצום היקפו של הצו הזמני מתבקש בראש ובראשונה לנוכח חלוף הזמן מעת תפיסתו של הרכוש עוד בשלב חקירתם של המערערים, ובשים לב להתמשכות הצפויה של ההליך הפלילי בעניינם. כפי שכבר הוברר, חילוט רכושו של אדם טומן בחובו פגיעה קשה בזכות הקניין הנתונה לו, והפגיעה מתעצמת ככל שתקופת החילוט מתמשכת. על כן, במסגרת בחינת מידתיות החילוט הזמני נדרש בית המשפט לבחון את פרק הזמן שבו צפוי הצו הזמני לעמוד בתוקף - הן פרק הזמן שחלף הן צפי הזמנים לסיום ההליך" (ע"פ 80/19 אהוד מאיר שאיבות בע"מ נ' מדינת ישראל, 11.8.19).

באותו עניין דובר ברכוש שהיה תפוס כבר במשך 5 שנים, שנתיים מתוכן - לאחר הגשת כתב אישום. על רקע זה ראה ביהמ"ש העליון להורות על צמצום הרכוש המוחזק לצרכי חילוט עתידי, בהינתן חזקת החפות העומדת לנאשמים ובשים לב להתמשכות הצפויה של ההליך המשפטי. היקף הרכוש התפוס, שעמד על כ-35 מיליון ₪, צומצם לכמחצית - 18 מיליון ₪.

10. בהחלטתה של כב' השופטת נאות-פרי בע"ח 24163-12-21 (4.1.22), במסגרת ערר על החלטה להארכת תוקף תפוסים בנוגע לפרשייה הנדונה, אמנם נדחה הערר על ההחלטה אשר התירה המשך החזקת התפוסים למשך חצי שנה נוספת, אולם לצד זאת צוין כבר אז, כי ככל שחולף הזמן כבד יותר הנטל על המבקשת להצדיק את המשך התפיסה, וכי מתקרבת מאוד נקודת הזמן שבה לא ניתן עוד יהיה לראות במבקשת כמי שעומדת בנטל זה.

11. בהחלטתו הנזכרת לעיל של כב' השופט מנדלבוים בתיק ע"ח 61825-07-21 נאמרו לענייננו הדברים הבאים:

"אין חולק על כך שטרם הוגש כתב אישום כנגד העורר ובהתאם חזקת החפות עומדת לו במלוא עוצמתה. זאת ועוד, מבלי להמעיט מהיקף החקירה המתנהלת כנגד העורר ואחרים וממורכבותה, כפי שגם אני התרשמתי בעת שעיינתי בדו"ח הסודי ובחומרי החקירה שהוצגו בפני ונותרו בידי זמן מה לצורך עיון בהם, עדיין יש ליתן משקל ממשי לצורך במניעת פגיעה בלתי מידתית בזכות הקניין של העורר בנסיבות בהן, קיימת התמשכות רבה של הליכי החקירה.

בהקשר זה אציין כי בדיון שהתקיים בפני בחודש אוגוסט 2021 הצהיר ב"כ המשיבה כי "**החקירה נמצאת לקראת סיומה. אנחנו נמצאים לקראת סיומה של הפרשיה הזו בשלב האחרון של החקירה. אנחנו מטפלים כרגע בהשלמות חקירה של הפרקליטות, השלמות חקירה סופיות...**" ובהתאם הובהר על ידו כי נתבקש הארכת תוקף צווי התפיסה רק עד לחודש 10/21.

כיום מצויים אנו שמונה חודשים !!! לאחר דבריו של ב"כ המשיבה ומהדיון שנערך כאמור בבית משפט השלום בעכו בחודש מרץ 2022 אני למד כי המשיבה ביקשה את הארכת צווי התפיסה הזמניים עד

לחודש 9/22 ולא מצאתי כי ניתנה על ידה התחייבות ברורה באשר למועד סיום החקירה והגשת כתב אישום כנגד העורר.

בנסיבות אלו חייב לעמדתי להינתן משקל ממשי לעובדה שנכסי המקרקעין של העורר (באמצעות חברה ג.ר.ה) תפוסים החל מיום 27.02.19 (במשך קרוב ל-3.5 שנים!!), ותוקף התפיסה הוארך באופן חריג 7 פעמים מעבר לתקופה המקסימלית הקבועה בחוק, ועל אף שמדובר בתפיסה ברישום בלבד, עדיין שלילת זכותו של העורר לנהוג בנכסים אלו "מנהג בעלים" לרבות בדרך של קבלת אשראי כנגד הנכסים או מכירתם, על סמך חשדות בלבד ומבלי שהוגש נגדו עד היום כתב אישום, יש בה כדי להוות פגיעה בלתי מידתית בזכות הקנין של העורר.

זאת ועוד, דרישתה של המשיבה להפקדת מלוא שווי הנכסים ללא ניכוי כלשהו, מבוססת על ההנחה שלפיה קיימת **ודאות** בכך שהעורר יורשע בעבירות שהדין מקנה בגינן אפשרות חילוט עונשית, בית המשפט יורה על חילוט עונשי, הנכסים יעברו לבעלות המדינה והיא זו שתמכור אותם, לטענתה, ללא חיוב במס שבח, ללא צורך בהעברת חלק המע"מ למס ערך מוסף, ללא צורך בסילוק חובות לנושים מובטחים וללא התחשבות בחובות הרובצים על הנכסים המונעים העברת הנכסים לידי צדדי ג'. **אלא שכאמור אנו רחוקים מאד מודאות זו, והתמשכות החקירה כנגד העורר במשך שנים, ללא הגשת כתב אישום, יש בה כדי להעיד לכאורה על החלשה ממשית של התרחיש עליו מבוססים טיעוני המדינה, ולכך כאמור חייב להינתן ביטוי חשבונאי בבואנו לקבוע ערובה מידתית לשחרור התפוסים לידי העורר.**

בנוסף לכל האמור כבר נפסק לא אחת כי "**כאשר תפיסת נכסים נעשית על מנת להבטיח אפשרות לחלט את החפץ, יש טעם בקביעת תנאי כספי המקיים מתאם עם ערכו הכלכלי של הנכס**" (בש"פ 2346/21 ראמי עמר נ' חברת מימון ישיר מקבוצת ישיר 2006 בע"מ (14.7.21) פסקה 10 (להלן - "ענין עמר").

במקרה שלפנינו אני סבור כי טיעוני המשיבה הדורשים הפקדה של מלוא שווי הנכסים כתנאי לפדיונם, אינם עולים בקנה אחד עם העקרון לעיל.

(...)

מאיך יש לזכור את חומרת החשדות המיוחסות לעורר, ואת הצורך במתן צווים זמניים אשר יבטיחו את שמירת האפשרות לביצוע חילוט עתידי במקרה של הרשעה, שהוכר בחקיקה ובפסיקה ככלי חשוב ומשמעותי בהרתעת הרבים בין היתר מביצוע עבירות שעניינן הלבנת הון ושמירה על העירון "**שלא יצא חוטא נשכר**" (ראו לדוגמא ע"פ 7475/95 מדינת ישראל נ' **בן שטרית** פ"ד נב(2) 385,410 (1998)).

בשים לב לשיקולים שפורטו קבע כב' השופט מנדלבום, כי משוויים של נכסי המקרקעין (על פי שמאיות שנעשו במסגרת ההליך שלפניו) שנתפסו ברישום והם רשומים בבעלות חברת ג.ר.ה (חברה שרשומה בבעלותו של יניב הרינג, אולם על פי החשד למעשה היא של אביו, רן הרינג), יש להפחית 35% עלויות מימוש, ולאחר מכן 15% נוספים בגין "נטרול אי הודאות וההקלה למדינה באפשרות לבצע חילוט", וכנגד ערבות כזו ישוחררו נכסי המקרקעין.

החלטה זו נוגעת ישירות לפרשה הנדונה כאן, היא ניתנה בימים האחרונים כך שהיא רלבנטית למשך ההחזקה של הרכוש, ועל כן יש לראות בה משום החלטה מנחה לעניינו. לאורה של החלטה זו, הרי שאין להורות על שחרור כלל התפוסים של כלל החשודים, אלא יש לבחון את מידתיות התפיסה וכן קיומה של אפשרות "לפדות" תפוסים באמצעות ערובה מתאימה.

12. מעיון בדו"ח הסודי שהונח לפניי עולה קיומו של הסבר סביר לכך שהחקירה טרם הסתיימה עד כה, בשים לב למורכבות החקירה. אינני סבורה כי המבקשת ישבה בחיבוק ידיים. אף השתכנעתי כי המבקשת התמודדה עם קשיים חיצוניים לא מבוטלים שהקשו על השלמת החקירה.

מאידך, אין צפי ברור לסיום החקירה.

בדו"ח הסודי מפורטות פעולות חקירה שונות שבדעת המבקשת לבצע, על פי הוראות הפרקליטות, אולם אין הערכה של זמן לביצוע ההשלמות או לסיום החקירה. הרושם הוא כי המבקשת נמנעת במכוון מלהצהיר על מועד סיומה הצפוי של החקירה, לאחר שהצהרתה הקודמת, בדבר סיום עד לחודש ספטמבר 2021, התבדתה.

13. השיקולים שיש לשקול לעת הזו הם כאלו:

מצד אחד ישנם חשדות ממשיים לקיום עבירות על חוק איסור הלבנת הון בידי המשיב. חשדות אלו כבר נבחנו על ידי מותבים קודמים, ואין מחלוקת על כך. היקף העבירות נאמד על ידי היחידה החוקרת ב"עשרות מיליוני שקלים".

מנגד, רכוש מוחזק לצורך חילוט בשווי מזה שלוש שנים ויותר. החקירה טרם הסתיימה. מועד סיומה אינו ידוע כעת. גם לאחר שתסתיים החקירה, בהנחה שבאמת יוגש כתב אישום, צפוי הליך משפטי ארוך שיימשך שנים, ורק לאחריו - במקרה של הרשעה - ניתן יהיה להורות על חילוט רכוש.

גם אם "אין אח ורע" להחזקת רכוש תפוס במשך יותר משלוש שנים עוד בטרם סיום החקירה, כפי שטען המשיב, שוכנעתי כי היו סיבות אובייקטיביות להתמשכות החקירה, חלקן נעוצות באופי החקירה ובמורכבותה וחלקן - בקשיים חיצוניים.

לפי המפורט בדו"ח הסודי המונח בפניי, נראה כי החקירה עשויה להסתיים במהלך תקופת ההארכה המבוקשת (קרי - ספטמבר 2022), ולמעשה החקירה היא ב"ישורת האחרונה".

בתוך מכלול השיקולים הרלבנטיים יש לבחון גם את מידת ההכבדה ביחס לרכוש הספציפי הנדון וביחס לחשוד הנדון. כאשר מדובר ב"תפיסת" מקרקעין באמצעות רישום בלבד, על אף הפגיעה הקניינית והעדר האפשרות לקיום זכות הקניין במלוא מובנה (לרבות מכירת הקניין או שעבודו), הרי שהשימוש העיקרי במקרקעין - החזקתם, לרבות השכרתם וקבלת פירות ההשכרה - אינו נמנע מבעליו. כאשר מדובר ב"תפיסת" רכב ברישום, לא נמנעת האפשרות להוסיף ולהשתמש ברכב. שונה הדבר כאשר מדובר בהחזקת כספים.

14. ככלל, אינני סבורה כי יש מקום להורות כעת על שחרור כלל התפוסים ביחס לכלל החשודים, זאת למרות פרק הזמן הארוך המדובר. עסקינן בחקירה מורכבת ומסועפת, בחשד לעבירות חמורות בהיקפים גדולים, ובמהלך שלוש השנים שחלפו עסקה המבקשת ללא לאות בקידום החקירה, למרות קשיים שונים שנצבו בדרכה.

לאור האמור, אני סבורה כי יש מקום להורות על הארכת תוקף תפיסת התפוסים כמבוקש, לצד ביצוע איזון ראוי ביחס לכל אחד ואחד מהחשודים, בשים לב למידת מעורבותו בפרשה, הראיות בעניינו, היקף הנכסים שנתפס ומידת ההכבדה הנובעת מהתפיסה של הרכוש המסוים על החשוד המסוים, ובמידת הניתן - להפחית את מידת הפגיעה בזכות הקניין, מחד, תוך הבטחת אינטרס החילוט, מאידך.

15. מכאן לעניין המשיב דנן.

על אף חומרת העבירות המיוחסות לו, שעיקרן - היותו "איש קש" שסייע בביצוע עבירות הלבנת ההון והסתרת מקור הרכוש האסור וזהות בעליו - ברי כי אין מדובר במי שעומד במרכז הפרשייה, אלא במעגל השני.

למשיב עוקלו נכסי מקרקעין, אולם הובהר כי גם עיקולים של נכסי המקרקעין ברישום מסב לו נזק, מאחר והוא אינו יכול לשעבד אותם וליטול הלוואה כדי לסייע ברכישת דיור לילדיו.

דומה כי עצם הסכמתה של המבקשת, כי העיקולים הרשומים על שתיים מתוך שלוש הדירות יוסרו כנגד הפקדת סך 100,000 ₪ בלבד, מדברת בעד עצמה. המבקשת גם הסכימה בחודש יוני 2021 לביטול העיקולים לזמן מוגבל, כדי לאפשר למשיב לפעול לשעבוד המקרקעין.

16. לטעמי, בנקודת הזמן שבה אנו נמצאים כעת, בשים לב לחלקו של המשיב בפרשה ולכך שהמבקשת הייתה מוכנה לפני שנה לבטל את העיקולים לזמן מוגבל, על מנת לאפשר לו לשעבד את נכסיו, אין הצדקה להותיר עוד את כלל נכסיו מעוקלים.

נראה כי עניינו של המשיב דנן דומה יותר לעניינה של חשודה אחרת בפרשה, והבקשה בעניינה נדונה בתיק 1477-10-21, שם הורה בית המשפט (כב' השופט חאמד) באוקטובר 2021 על הארכת משך התפיסה למשך 60 ימים נוספים בלבד, ולמעשה הנכס שנתפס שוחרר בחלוף מועד זה, ללא תנאי.

17. מאחר ואין התנגדות בכל הנוגע לרכב ולחשבון הבנק של העמותה, אני מאריכה את תוקף החזקת התפוסים הללו כמבוקש.

לעניין נכסי המקרקעין, אני מורה על הארכת תוקף החזקתם למשך 14 ימים נוספים מהיום. לאחר מכן, באין החלטה אחרת, יבוטל צו התפיסה בעניינם.

המזכירות תמציא החלטה זו לצדדים.

ניתנה היום, כ' סיוון תשפ"ב, 19 יוני 2022, בהעדר הצדדים.